

Пролог

Знання — це влада.

Вашингтон, округ Колумбія, 1958

Грейс Фельдман стояла у світлій, просторій кухні, сьорбала каву й налаштовувалася на день, що чекав попереду. За вікном еркера гілки старої вишні буяли пишним рожевим квітом. На відміну від неї, дерева насолоджувалися передчуттям весни. А жінку тепла погода й сонячне сяйво нервували — бо вони лишень спонукали Роберта вирушати на тривалі прогулянки наодинці. І коли вона згадувала про ту серпневу знахідку на задньому сидінні старого «студебекера», в неї починали тремтіти руки, затиналося серце й перехоплювало подих.

Роберт ще не встав. Вони були самі, удвох із Кріпто. Німецький вівчур підняв носа й задоволено принюхався до аромату її тоста.

— Дам тобі трохи яєшні, — пообіцяла вона йому.

Грейс не чекала від нього слів вдячності, але й не сподівалася, що він так нашорошиться у відповідь. Пес глухо загарчав і потупотів до входних дверей. Жінка вся похолола.

Біля будинку спинилися дві державні машини без знаків розрізнення. Було близько восьмої, тож Грейс іще не перевдягнула халата. Вона щойно встала, бо відсипалася після особливо важкої ночі (одна з переваг роботи з дому).

П'ять років тому, угледівши несподіваних відвідувачів, вона би рвонула до гардероба, квапливо нап'яла пояс і панчохи, сукню й туфлі на низьких підборах. Але сьогодні — ні. Грейс була виснажена, гостей не запрошувала й гадки не мала,

навіщо вони прийшли. Тож до біса, хай милуються її старим синім халатом і капцями.

Водії висіли з автівок. Обое – підтягнуті чоловіки в темних костюмах, напрасованих білих сорочках і непримітних краватках. Без сумніву, якісь федеральні агенти. На одному були окуляри в темній оправі, на іншому – капелюх у стилі кінця тридцятих років. Мабуть, за допомогою капелюха чоловік намагався додати собі авторитетності, та натомість видавався абсурдно молодим. Вона його знала. Він нещодавно влаштувався на роботу в АНБ.

Крипто знову загарчав, а тоді загавкав, гучно демонструючи своє й хазяйчине невдоволення приїздом двох агентів. Та вони все одно рушили тротуаром до входних дверей.

– Цить, – лагідно промовила Грейс до Крипто.

Пес перестав гавкати, та поки вона відчиняла двері, знову глухо загарчав.

– Стій на місці! – сказала вона йому.

Потім спокійно перевела погляд на двох джентльменів.

– Доброго ранку. Чим я можу вам допомогти?

Вони ніяк не відреагували на її халат, капці й скуйовжене волосся.

– Місис Роберт Фельдман?

– Слухаю?

– Я – агент ФБР Барт Соммерс. А це містер Лоуренс Томпсон із...

– АНБ, – завершила за нього фразу Грейс.

– Так. Що ж, – зніяковів агент Соммерс, а Томпсон зашарівся. – Чи можна нам увійти?

Крипто на це невдоволено загарчав, та Грейс, стримуючи зітхання, відступила вбік і пропустила їх усередину.

– Звісно, – зачинила за ними двері вона. – Усе гаразд, Крипто.

– Крипто? Цікава кличка для собаки, – зауважив Соммерс.

«Не для родини дешифрувальників».

– Присядете? – запитала Грейс.

– Ваш чоловік удома? – відгукнувся на це Соммерс.

– Він удома. Та на даний момент він... нездужає.

Запала незручна пауза.

Грейс схрестила руки на грудях.

– Чим я можу вам допомогти, джентльмени?

Вони презирнулися.

Вона підняла брови.

– Що ж, розумієте...

«Не розумію».

– Боюся, ми прийшли по книжки.

– Книжки?

– ФБР та АНБ стало відомо, що полковник Фельдман надбав доволі велику бібліотеку з питань криптоаналізу та криптології. Бібліотеку, яка містить цілком таємні матеріали, що не мають потрапити в погані руки.

«Стало відомо, аякже. Скажіть уже прямо, що це дійшло до відома вашого боса Джона Едгара Гувера».

– Ми з полковником Фельдманом разом збирали цю бібліотеку протягом кількох останніх десятиліть. І написали кілька книжок із неї, – ущипливо промовила Грейс. – Не варто хвилюватися, що вони опиняться в чийхось руках, крім наших.

Знову запала незручна мовчанка. І вона не збиралася заповнювати її люб'язностями.

Зрештою Соммерс запитав ще раз:

– Мем, чи можна поспілкуватися з полковником Фельдманом?

– Я ж сказала, що ні.

– Тоді чи не будете ви люб'язні показати нам бібліотеку?

– Я цього не робитиму. Це наш приватний будинок, а ви переходите межі дозволеного. Прошу вас піти.

– Боюся, ми не можемо, місис Фельдман. Через певні... гм... обставини, якщо бібліотека залишиться у власності полковника Фельдмана, це створить загрозу для національної безпеки.

Грейс відчула, як у неї підвищується тиск.

– Про які такі обставини вам ідеться?

Джентльмени знову переглянулися. Відповів Томпсон.

— Ми добре розуміємо, що це делікатне питання, але нам відомо, що ваш чоловік провів три місяці у Шпиталі Волтера Ріда* через стан...

Ґрейс відчула, як усередині розливається чиста лють і, мов кислота, розчиняє в шлунку з'їдений тост.

— Через виснаження? Перенавантаження? Героїзм? Ви на цей стан натякаєте, містере Томпсоне?

— Місис Фельдман, немає причин так хвилюватися.

— Я не хвилююся, — розлючено зиркнула на нього вона.

Він спробував ще раз.

— Вашого чоловіка звільнили зі Служби радіорозвідки Армії США**, бо...

— Його повністю поновили у званні, і ви це знаєте.

— Він починав і припиняв лікування як мінімум тричі.

— Він шукав допомоги, отримав її і повністю одужав.

— Місис Фельдман, — втрутився Соммерс, — є побоювання, що через психічне захворювання він становить загрозу для безпеки.

— Як ви смієте? — накинулася на нього вона. — Мій чоловік не психічнохворий. Він страждає від виснаження, що тривало роками. Під час війни він часто працював цілодобово, а іноді взагалі не спав по сімдесят дві години поспіль. Чи ви хоч раз у житті працювали по сімдесят дві години без сну, агенте Соммерсе? А ви, агенте Томпсоне?

Обоє чоловіків вочевидь почувалися вкрай ніяково.

— Ви коли-небудь рятували життя кількох тисяч людей за раз? Коли-небудь відповідали майже одноосібно за

перешкоджання іноземному вторгненню до США? Коли-небудь успішно читали думки численних ворогів і перемагали завдяки цьому у світовій війні?

Мовчання.

«О боже милий, я про Роберта зараз чи про себе? І я наговорила забагато зайвого».

— Щось мені так не здається, — різко завершила Ґрейс.

— Та попри те, мем...

— І тепер ви наважуєтеся запитувати, чи мій чоловік, бува, не зрадник?

— Ми такого не казали.

— Ні, та точно мали це на увазі, хіба ні? — примруживши очі, зміряла Томпсона поглядом Ґрейс. — Ви припустили, що чоловік, який, по суті, збудував АНБ з нуля, тепер видасть його секрети, а виправдовуєте ці гіпотези брехнею, ніби він слабкий, травмований чи хворий на голову.

— Повторюся: ми таких слів не вживали...

— Не ображайте мої розумові здібності. Сам факт, що ви двоє тут, — це неподобство і повна ганьба. Гуверові має бути соромно за себе, так йому й перекажіть. А тепер забирайтеся з мого дому.

— Місис Фельдман, ми маємо ордер на обшук.

— Мені байдуже, навіть якщо у вас наказ від самого Бога. Забирайтеся. З мого. Дому.

— Мем, ви перезбуджені, тож ми виконаємо ваше прохання. Але це ще не кінець.

— *Негайно!* Інакше Кripto зіпсує вам весь день.

— Ми повернемося, місис Фельдман.

Ґрейс із гуркотом зачинила за агентами двері й сперлася на них, а тоді сповзла на підлогу. Кripto заскавулів і облизав їй обличчя.

— Хороший песику, — відсторонено промовила вона.

Якби можна було просидіти отак у халаті цілий день. Але треба було змусити чоловіка постати з мертвих.

* Ідеться про Walter Reed General Hospital — Загальний шпиталь ім. Волтера Ріда, після 1951 року Walter Reed Army Medical Center — Військовий медичний центр імені Волтера Ріда. — Тут і далі примітки перекладачки.

** Army's Signal Intelligence Service, дослівно «Служба розвідки сигналів» — служба радіотехнічної розвідки, дешифрувальний підрозділ Армії США, що після Другої світової війни послужив основою для створення Агентства національної безпеки — АНБ.

— Роберте, любий, — погукала Ґрейс, прочинивши двері до їхньої спальні. — Час вставати.

Він не відповів і далі вдивлявся у стелю порожніми очима. Його волосся, колись темне й лискуче, розпласталось по подушці сивими розкошланими пасмами. На ньому була все та ж блакитна смугаста піжама, а на обличчі — той самий порожній вираз, із яким він зустрічав її щоранку.

— Боббі... Вже час. Прокинься і співай. Ложи мить і все таке. Нічого.

Вона зібралася з думками і взялася до справи. Підсунула руку йому під шию, трохи підняла плечі й нахилила тулуб вперед, тоді прослизнула за спину, щоб підштовхнути його в сидяче положення. Це було не так і просто: вона важила п'ятдесят кілограмів, а він — дев'яносто три; і на зріст вона була метр шістдесят, а він — під метр дев'яносто.

Роберт не опирався, як бувало часом. Але й не допомагав. І вона, наче Сізіф, щоранку штовхала цю брилу на вершечок гори.

— Ну ж бо, коханий.

Тепер треба було особливий вправності. Утримуючи його тулуб у вертикальному положенні, Ґрейс по черзі опустила його ноги ступнями на підлогу.

— Підводься, — твердо сказала вона. — Ми встаємо з ліжка, Боббі. *Негайно*.

Він повернув голову, подивився на неї — й нарешті її помітив.

— Доброго ранку, мила, — промовив чоловік, із яким вона була одружена ось уже майже сорок років. І всміхнувся.

Вона відчула гостре й болюче полегшення, яке майже одразу зміло хвилину чистої вдячності. Він повернувся. Він при своєму розумі. Більше не загублений.

— Привіт. Ти добре спав?

— Гадаю, так, — позіхнув він. — Я справді чув чоловічі голоси знизу чи мені наснилося?

Глибокий вдих.

— Ти справді чув голоси. Поговоримо про це за кавою, та спершу поголишся і приймеш ванну, гаразд?

— Гаразд, люба. Чому ти ховаєшся в мене за спиною?

Він притягнув її собі на коліна й поцілував.

— Бо я — шпигунка. А ми, шпигуни, любимо ховатися, — поцілувавши його у відповідь, зісковзнула на підлогу вона. — Наберу тобі ванну, серденько.

Вона подала йому сніданок на круглий дубовий столик ручної роботи, що стояв у ніші в кухні. Під тарілки постелила квітчасті килимки й доповнила їх такими самими серветками. Вона ніколи до ладу не вміла готувати, зате вміла шити: у дитинстві доводилося самій майструвати собі одяг, а під час навчання в коледжі — заробляти швачкою на пів ставки. Пересушені свинячі відбивні, бекон, більше схожий на в'ялене м'ясо, і водяниста лазанья смакували значно краще на красивій скартині ручної роботи. Принаймні так вона себе вмовляла.

— Яйця, любий?

Боббі не відповів. Він був начисто виголений, акуратно зачесаний, вдягнув накрохмалену сорочку й краватку. Але піжамних штанів не поміняв, сидів босий і вдивлявся порожнім поглядом у заголовки свіжої «Вашингтон Пост».

Визначний чоловік із прекрасною душею в такому вигляді — то було жаске видовище.

— Тобі в ноги не холодно, коханий? — спитала вона.

Він неуважно підняв очі.

— Га?

Вона жестом вказала на його нижню половину.

Він здригнувся.

— Чому... Так, тепер, коли я про це задумався... — зиркнув на свої піжамні штани й похололі пальці він. — А. Це можна виправити.

— Звісно, можна, любий. Чому б тобі не піднятися нагору й не вдягнути штани і туфлі? А я приготую яєшню. Гаразд?